

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1920.

Andra kammaren.

Nr 16.

Tisdagen den 10 februari.

Kl. 3 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 4 innevarande februari.

§ 2.

Herr statsrådet *Palmstierna* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 62, angående pensionsförbättring åt f. d. kaptenen N. J. A. Helleday;

nr 63, angående pensionsförbättring åt tygverkmästaren C. A. E. Ahlberg; och

nr 64, angående uppskattning av rustnings- och roteringsbesvärens värde vid vissa truppförband under år 1920.

Dessa propositioner bordlades på begäran.

§ 3.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarrens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till jordbruksutskottet propositionen, nr 51, angående försäljning av vissa Växjö hospital tillhöriga markområden;

till bankoutskottet propositionerna:

nr 52, angående understöd åt hjälpmontören A. J. Karlssons änka och minderåriga dotter; och

nr 53, angående årliga understöd å allmänna indragningsstaten åt änkor och barn efter vissa befattningshavare vid statens järnvägar och sinnessjukvårdanstalter;

Andra kammarens protokoll 1920. Nr 16.

till statsutskottet propositionen, nr 55, angående upplåtande av ytterligare två platser vid Västerviks hospital åt Kalmar läns lands-ting;

till bankoutskottet propositionerna:

nr 56, angående tilläggs pension till förra skrivbiträdet Jenny Elise Hansson, född Törngren; och

nr 57, angående årligt understöd åt dispositionsbiträdet vid postkontoret i Bollnäs Nathalia Lovisa Forssell;

till statsutskottet propositionen, nr 58, angående medgivande för linjeingenjören vid telegrafverket H. Celion att övergå på den från och med år 1919 gällande avlönings- och pensionsstat för telegrafverket;

till behandling av lagutskott propositionen, nr 59, med förslag till lag om ändrad lydelse av 3 § i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring;

till statsutskottet propositionen, nr 60, angående anslag för bestridande av på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring m. m.; samt

till jordbruksutskottet propositionen, nr 61, angående försäljning av vissa med anledning av färdigställandet av dubbelspåret Rönninge—Ström för statens järnvägar obehövlige markområden.

§ 4.

Vidare föredrogs och remitterades till behandling av lagutskott herr *Lindmans* på kammarens bord liggande motion nr 319.

§ 5.

Konstitutionsutskottets härfpå föredragna utlåtande nr 2 bordlades åter.

§ 6.

Herr vice talmannen meddelade, att herr statsrådet och chefen för civildepartementet tillkännagivit, att han vid morgondagens sammanträde ämnade besvara herr Werners interpellation angående asylrättens tillämpande.

§ 7.

Herr *Lübeck* avlämnade en av honom och herr *Lindman* under-tecknad motion i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 45, med förslag till omorganisation av vattenfallsstyrelsen m. m.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 320, blev på begäran bordlagd.

§ 8.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 15, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 30 mars 1900 angående förbud mot försäljning inom riket av tändstickor, i vilkas tändmassa vanlig (vit eller gul) fosfor ingår.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Kant* under 6 dagar fr. o. m. den 11 februari.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,12 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Onsdagen den 11 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att riksdagsman Emil Kristensson på grund av akut febersjukdom är oförmögen att tills vidare deltaga i riksdagens arbeten, intygas.

Stockholm d. 10 febr. 1920.

R. Nordgren,
leg. läkare.

§ 2.

Herr statsrådet *Thorsson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 65, med förslag till lag innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst; och

nr 66, angående anslag för understöd i vissa fall åt genom tobaksmonopolets införande nödlidande personer.

Nämnda propositioner blevo på begäran bordlagda.

§ 3.

*Svar å
interpellation.*

Herr talmannen gav härefter ordet till

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet **H o l m q u i s t**, som anförde: Med andra kammarens tillstånd har ledamoten av kammaren herr **A. Werner** till mig framställt spörsmål av följande innebörd, nämligen

1:o) om det varit på regeringens order, som amerikanske undersåten **Nathan Charbrow** skulle utlämnas till amerikanska myndigheterna;

2:o) därest regeringens beslut gällde utvisning, men ej utlämning, om regeringen vore beredd att förhindra en sådan utlämning genom polisen; samt

3:o) om det kunde förväntas, att regeringen skyndsamt vidtog åtgärder för hindrande av underordnade myndigheters uppenbara kränkningar av asylrätten.

Till besvarande av dessa spörsmål får jag meddela följande.

Genom beslut den 31 december 1919 förordnade Kungl. Maj:t, jämlikt 18 § av lagen den 14 september 1914 angående förbud för vissa utlämningar att här i riket vistas, att förenämnde **Charbrow** ävensom tyske undersåten **Wilhelm Münzenberg** skulle från riket utvisas.

Interpellanten har, så vitt jag kunnat finna, ej framställt anmärkning mot utvisningsbeslutet som sådant. Någon redogörelse för skälen härför läres sålunda ej vara i detta sammanhang påkallad. Interpellanten har däremot framhållit, att asylrättens innebörd krävde, att en utvisning, när den drabbade politiska flyktingar, verkställdes på ett sätt, som ej gäve den karaktär av en formlig utlämning till det land, varifrån vederbörande flytt eller där han hade att vänta förföljelse och straff. Interpellanten har vidare yttrat, att trots denna grundsats **Münzenberg** — »under rätt så hemlighetsfulla förhållanden», som interpellanten uttryckt sig — skickats till Tyskland och att det vore avsett att »på liknande sätt» sända **Charbrow** till Amerika, där han hade att vänta förföljelse på grund av sina politiska åsikter, vadan hans förpassande dit vore liktydigt med en utlämning till vederbörande myndigheter.

I fråga om det land, till vilket utvisad eller avvisad utlämning skall befordras, gäller som allmän regel enligt förenämnda lag, att sådan befordran bör äga rum till utlämningens hemland respektive det land, varifrån han hit ankommit. Undantag härifrån stadgas dock bland annat så till vida, att utlämningen ej må befordras till land, varest han sannolikt skulle tilltalas eller straffas för politiskt brott. I det lagrum, enligt vilket utvisning i förevarande fall ägt

rum, återfinnes visserligen ej stadgande av nyss angiven innebörd, utan äger Kungl. Maj:t därvid, som det heter, förordna »efter omständigheterna». Även därvid synes emellertid möjlig hänsyn böra tagas till, att utlänningen ej befordras till land, där han skulle tilltalas eller straffas för politiskt brott.

Beträffande Münzenberg, vilken, enligt vad redan antytt, är tysk undersåte, har jag inhämtat, att han framställde skriftlig begäran att även med risk att vid framkomsten bliva omhändertagen av tyska myndigheter få resa till hemlandet, och uppgav Münzenberg som skäl härför bland annat, att om han bleve omhändertagen av tyska polisen och insatt i undersökningsfängelse, det i varje fall icke skulle dröja längre än omkring en månad, innan han ånyo bleve fri, varför han hellre underkastade sig detta än att här kvarstanna i fängsligt förvar, samt vidare att han så mycket hellre ville snarast företaga resan till Tyskland, som han vore sjuk och därför ville komma i närheten av anhöriga. Att Münzenberg vid sådant förhållande skickats till Tyskland, kan jag ej finna annat än riktigt. I fråga om Charbrow har jämväl denne numera blivit befordrad till sitt hemland, Amerikas förenta stater. Dessförinnan hade genom vederbörande beskickning konstaterats, att han vore amerikansk medborgare, och medgivande erhållits för honom att inkomma i nämnda land. Charbrow anhöll visserligen, på sätt interpellanten antytt, själv att bliva sänd till Ryssland eller Estland och ej till Amerika. Han motsatte sig dock icke bestämt att bliva skickad till Amerika och uppgav som skäl för sin anhållan att få komma till Ryssland eller Estland endast, att han blivit sänd till Europa som korrespondent med uppgift bland annat att besöka Sovjet-Ryssland. Han ansåg sig därför komma att förlora tid och penningar, om han skulle bli återskickad till Amerika för att sedermera säkerligen ånyo nödgas återvända till Europa i nämnda syfte. Att Charbrow väntade sig straff eller åtal i Amerika, har han aldrig uppgivit.

Interpellanten har vidare berört frågan om återsändandet till Finland av tre finska flyktingar, som deltagit å de rödas sida i inbördeskriget och i september 1919 anlände hit till riket. Ifrågavarande personer, som vid sin ankomst till riket saknade pass, skulle enligt beslut av vederbörande landsfiskal *avvisas* från riket, och hänsköt länsstyrelsen till Kungl. Maj:ts avgörande frågan, *till vilket land* avvisningen skulle ske. Med anledning härav beslöt Kungl. Maj:t den 26 september 1919, att nämnda personer skulle, när lägenhet yppade sig, på lämpligt sätt befordras till *Ryssland*, därest de ej ville bliva befordrade till Finland. Då de, enligt vad interpellanten meddelar, ej velat avvakta möjligheten att kunna bliva befordrade till Ryssland, utan föredragit att bliva återsända till Finland, synes någon befogad anmärkning mot, att de genom myndigheterna blivit dit återförpassade, ej kunna göras. Mot åtgärden att hålla dem i fängsligt förvar under avbidan på verkställighet av avvisningsbeslutet hade åter personerna i fråga varit oförhindrade att föra talan hos högre myndighet. Vad interpellanten i övrigt beträffande dessa personers behandling an-

Svar å
interpellation.
(Forts.)

märkt, har av mig kunnat kontrolleras endast i så måtto, att uppgiften om, att de skulle avfordrats betalning för fångtransport till Stockholm, enligt av vederbörande myndighet lämnade upplysningar ej synes vara riktig. De lära nämligen ej hava befordrats till Stockholm med fångtransport, utan på egen begäran fått fara dit med ångbåt.

Till svar å interpellantens två första frågor får jag sålunda meddela, att Kungl. Maj:t vid meddelande av beslut om Charbrows utvisning visserligen ej bestämt, att han skulle befordras till Amerikas förenta stater, men att, såvitt jag av hittills tillgängliga uppgifter kunnat finna, polismyndigheterna med hänsyn till innehållet i gällande lags bestämmelser icke varit förhindrade att försända honom till hemlandet.

I den mån interpellantens tredje fråga icke kan anses besvarad genom det ovan sagda, får jag i anledning därav samt av vad interpellanten i allmänhet anfört erinra, att regeringen icke äger hindra vederbörande myndigheter i utförandet av deras lagligen bestämda funktioner, men att, därest i särskilda fall påtalade »kränkningar av asylrätten» skulle hava förekommit, sådana handlingar kunna beivras genom laga anmälan hos de särskilda myndigheter, vilka hava att utföra talan på grund av tjänstefel. Såvitt åter tillämpningen av bestämmelserna rörande behandling av utläningar här i riket ankommit på regeringens åtgärd, anser jag mig kunna förklara, att regeringen härvid städse förfarit med all den hänsyn till den enskilde, som varit förenlig med iakttagande av statens säkerhet och i gällande lag givna föreskrifter.

Vidare yttrade:

Herr Werner: Herr talman! Jag får enligt gammal kutym först och främst frambära ett tack till herr statsrådet, för att han har, så snart för övrigt, besvarat interpellationen. Samtidigt måste jag säga, att det för mig var en viss överraskning, att jag ej förut blivit i tillfälle att taga del av svarets form.

Anledningen till, att interpellationen framställdes, var mycket riktigt, som statsrådet framhållit, just de former, under vilka dessa utvisningar härifrån under senaste tiden skett. De särskilda fallen Münzenberg och Charbrow med flera voro just då aktuella, men det har under sista tiden icke blott varit dessa fall, utan under de senaste åren, före nuvarande civilministerns ämbetstid, har det utbildat sig en praxis, som ej kan förnekas, nämligen just den att utlämna till de olika ländernas myndigheter de politiska flyktingarna. Och detta kan absolut ej stå i överensstämmelse med en verklig asylrätt. Det är visserligen sant, att det finnes en regel, att de skola skickas till respektive hemland, men då det gäller politiska brott, torde detta ej vara rätt.

Som exempel på, huru utlämning skett med anledning av icke politiska motiv men helt naturligt med den bakgrunden, att vederbörande sedan komma att straffas på grund av politiska motiv, kan jag taga en liten notis, som gått genom svenska presscentralen, utvisande, huru

regeringen nyligen behandlat ett dylikt fall. Det gäller en finne, Martin Sikola Airanne, vilken i Finland dömts att mista livet för förräderi och mord, vilket straff dock senare nedsatts till livstids straffarbete, samt till tukthus i fem år och tre månader för myteri i fängelset. Svenska regeringen har i så måtto bifallit framställningen om utlämning, att han skulle för ådömt tjuvnadsbrott utlämnas till Finland, under villkor att han ej åtalades eller straffades för övriga brott. Det var den 30 januari, tre dagar efter det interpellationen framställdes, som regeringen fattade detta beslut. Och de i interpellationen avsedda tre finnarna fördes över gränsen, fördes faktiskt över Torneå älv till de finska myndigheterna iklädda fotbojor som vanliga brottslingar, under det att det för var och en borde stå klart, att de voro politiska flyktingar. De antastades här endast därför, att de saknade pass. Man kan fråga, om under de förhållanden, som nu äro rådande, den omständigheten, att en person saknar pass, bör vara tillräcklig anledning att här bura in honom i fängelse i månader?

Förhållandet är detsamma med Charbrow och Münzenberg. Sedan de kommit inom fängelsets murar med en obestämd framtid framför sig, utan möjlighet att slippa ut, togo de som nödfallsutväg den utvägen att bliva forslade till det land, dit de minst av allt önskade komma, enär de icke hade möjlighet att bli forslade till ett annat land. Då skulle naturligtvis ett flertal andra personer, som hitkommit på samma sätt och under samma förutsättningar, också böra bli på samma sätt behandlade. Jag vet mycket väl, att det kommer att framhållas, att asylrätten här delvis hållits i helgd, och att i tämligen stor utsträckning Sverige varit en tillflyktsort för sådana, som tvungits att från sina hemland söka skydd i annat land. Jag är den förste att erkänna, att så är förhållandet, men jag tycker, att det går för långt med dessa brutala utlämningsformer. Jag antydde i interpellationen angående Münzenberg vissa hemlighetsfulla former, något som statsrådet tycktes fästa sig särskilt vid. Han säger, att det var på Münzenbergs egen begäran, som han fördes till Tyskland, sedan han i ett par månaders tid gjorts mjuk, om jag får använda det uttrycket. Själva fängelsedirektören uttryckte den uppfattningen, att han ville till Tyskland för att dö. Sjuk som han var riktade han en skrivelse till regeringen med medgivande, att huvudsaken vore, att han kunde komma ut ur landet, eventuellt till Tyskland. Samma dag uppvaktades civilministern av en riksdagsman, herr Vennerström, och en medlem av socialdemokratiska ungdomsförbundet. Dessa fingo då den bestämda uppfattningen, att han skulle frigivas här hemma, ehuru ställd under tämligen stark kontroll, vilket var den bästa lösningen från hans synpunkt sett. Sedan blev han, utan att vare sig hans vänner eller några, som hade handlingsfrihet, kunde göra något däremot, hastigt samma dag avförsad till Tyskland. Jag måste säga, att denna expedition är litet grand för brysk för att kunna överensstämma med de humanitära grundsatser, som ovillkorligen måste vara de grundläggande för allt vad asylrätt heter.

Jag skall icke ingå i någon vidare detaljgranskning av svaret.

Svar å
interpellation.
(Forts.)

Statsrådet yttrade, att det icke funnes någon särskild anledning att nu ingå på frågan, varför just dessa personer utvisades. Det finnes det icke, och jag skulle icke ha gjort det, om ej nu tämligen starka paralleller kunde uppdragas. Skälet skulle vara, kan jag förstå, att de vore samhällsfarliga och att de på falskt pass kommit hit. Innan jag stiger ned, skall jag endast be att få rikta en liten fråga: Ha någonsin från dessa revolutionärens sida så samhällsfarliga tendenser visats som exempelvis från andra, vilka kommit in på falska pass? Jag behöver blott erinra om Bollstanäsvillan därute och liknande fall och vill särskilt nämna det senaste. Där är det en person, som absolut ej kan åberopa sig på asylrätten, nämligen tysken Pflugk-Hartung. Man kan vara förvissad om, att dessa kontrarevolutionära konspiratörer kunna vara för landet betydligt farligare än någonsin dessa samhällsfarliga revolutionärer, som man nu bryskt kastar i den utländska polisens armar.

Samtidigt som jag tackar för svaret vill jag uttala den förhoppningen, att regeringen måtte ha uppmärksamheten fäst på det sätt, varpå dessa utvisningar ske, så att, då det för landet är nödvändigt att en person skickas ut, detta sker på sådant sätt, att han får sin önskan, i den mån den är möjlig att tillmötesgå, genomförd, då det gäller, till vilket land han vill resa. Det är en av de minsta fordringar man bör ha på asylrätten, att de få en fristad, men det blir det motsatta förhållandet ifråga om politiska flyktingar, då de skickas till hemlandet.

Chefen för justitiedepartementet, herr statsrådet Löfgren: Herr talman, mina herrar! Det som ger mig anledning att begära ordet — ehuru det svar, som lämnats på interpellationen från civilministerns sida synes vara fullständigt — är det förhållandet, att interpellanten kommit in på ett ämne, som rör min ämbetsförvaltning. Han har nämligen påstått, att utvisning till och med i allmänhet skett under sådana former och på sådant sätt, att den varit liktydig med utlämning, och han har vidare påstått, att när utlämningar i ordets egentliga mening förekommit, de skett på sådant sätt, att de kränkt asylrättens lagar. Jag ber att på det allra bestämdaste få protestera — så noga som jag följt dessa ärenden är jag i stånd att göra det — mot påståendet, att i något fall utvisning tillämpats på sådant sätt, som interpellanten påstått. Jag trotsar interpellanten att kunna påvisa ett enda fall, då någon utvisats till hemlandet mot sin önskan, när han uppenbarligen eller sannolikt där kunnat utsättas för politisk förföljelse. Jag vill bestämt göra gällande, att så icke skett.

Men interpellanten tog särskilt upp ett fall, som i verkligheten icke innebar utvisning utan utlämning. Med utlämning förstår man nämligen ett lands, Sveriges, beslut om utlämnande till ett annat land av en person, som där gjort sig skyldig till brottsliga handlingar, för att i det landet dömas. Interpellanten tog då upp fallet Airanne, en finne, som vistats här i Sverige och som verkligen blivit utlämnad till finsk domstol. Men under vilka villkor och på vilket sätt? Jo, Airanne var dömd för mord — jag vill minnas två mord

— vidare hade han uppenbarligen begått ett flertal tjuvnadsbrott, och jag vill bestämt minnas, att han var *dömd* för åtminstone ett par tjuvnadsbrott. Utlämnandet av denna person begärdes från Finland, och då beslöt den svenska regeringen i överensstämmelse med lagen, att han skulle utlämnas, men *uteslutande* för de begångna tjuvnadsbrotten. Han fick sålunda icke på något sätt åtalas eller fängslas på grund av de mord, som han begått, därför att det var sannolikt, att dessa mord blivit begångna under sådana omständigheter, att det åtminstone kunde göras gällande, att de hade en politisk prägel och begåtts i samband med det finska upproret. Nej, han utlämnades uteslutande för att undergå straff för dessa begångna tjuvnadsbrott. Det stod uttryckligen i utlämningsbeslutet, att han icke finge åtalas eller häktas för andra brott och ej heller ställas inför annan allmän domstol, sålunda inte inför domstol, som särskilt tillsatts för att beivra statsförbrytelser. Liknande villkor ha tidigare av finska staten uppfyllts, och det fanns ingen farhåga för, att icke så skulle bli förhållandet även i detta fall. Jag vill fråga interpellanten: är det sådana herrar, som den nu ifrågakvarande, vilken begått icke blott politiska brott utan upprepade, vanliga tjuvnadsbrott, är det sådana, som skola tagas hand om och med särskild omsorg skyddas? Då vill jag säga, att jag för min del icke kommer att tillstyrka en sådan politik.

Vad sedan beträffar Münzenberg, har jag ingen anledning att närmare ingå på den frågan. Jag vill blott erinra om en sak. I interpellationen antyddes, att Münzenberg skickats ut under hemlighetsfulla former. Denna hemlighetsfullhet berördes sist i interpellationens yttrande, på det sätt, att han gjorde gällande, att de mystiska förhållanden, under vilka Münzenberg utsänts, på något sätt skulle bero på regeringens åtgärder. I själva verket förhåller det sig så, att Münzenberg själv ville bli sänd över under former, som väckte minsta möjliga uppseende, på grund därav, att han härigenom kände sig säkrare för att undgå varje slag av förföljelse i Tyskland. Men om någonting har gjort, att denna önskan icke kunnat uppfyllas, så har det snarast varit — ingalunda någon regeringens åtgärd — utan bland annat just interpellationen, ty därigenom har hans forslande till Tyskland blivit offentliggjort.

Herr Werner: Herr talman! På vad sätt Münzenberg egentligen bortforslades härifrån är en lång historia. Jag vill påpeka, att om man velat mera diskret föra honom över till Tyskland, hade det funnits möjlighet att skaffa en särskild båt för överfärden från sydkusten till Tyskland, men denna lösning förhindrades därigenom, att han på ett tidigare stadium, på grund av sin sjukdom och nedsatta fysik, ingivit en skrivelse till regeringen, vari han anhöll att bli förd till Tyskland. Men det är också ett faktum, att han genom sina personliga vänner försökt åtminstone sätta sig i förbindelse med regeringen, och civilministern hade ju ädelmodigt nog ställt i utsikt, att han skulle frigivas, ehuru under sträng bevakning.

Gent emot justitieministern vill jag blott säga, att om vi skola

Svar å
interpellation.
(Forts.)

ha en asylrätt, byggd på sådana grunder, att vilka som helst — pådiktade eller verkliga — småsnatteri- och tjuvnadsbrott skola utgöra tillräcklig anledning att utlämna politiska förbrytare, t. ex. sådana, som deltagit i uppror och därför blivit dömda till livstids straffarbete eller döden, har ju denna asylrätt intet värde, då existerar ingen asylrätt.

Chefen för civildepartementet herr statsrådet Holmquist: Jag vill gärna erkänna, att de här frågorna, då de av mig under ganska kort tid behandlats, ha erbjudit synnerligen stora svårigheter, och att man nästan ofrivilligt ryckts med av beklagande av de personers ställning, om vilka här varit fråga, men det är alldeles naturligt, att högre än dessa känslor står lagens bestämda bud. och jag vill påstå, att i alla de fall jag känner har detta bud iakttagits av Kungl. Maj:ts regering på det mest grannliga sätt. Jag har även haft överläggning med en del av Münzenbergs vänner, men jag tog mig friheten avstyrka det mycket vågade försök, som från det hållet framställdes, för att få honom bragt över till annat land. I detta sammanhang påpekade jag också, att läget var sådant, att inom snar tid Münzenberg skulle på lämpligt sätt bli försatt till sitt fosterland Tyskland. Jag är i tillfälle nämna gången av hans överförande dit.

Han löste själv av egna medel biljett Stockholm—Berlin. Han hade tillståndsbevis av tyska myndigheter i Stockholm att överskrida tyska gränsen i Sassnitz. Han följdes ej av polis längre än tills han kom i väg med ångfärjan i Trälleborg. Då man måste vidtaga en åtgärd i detta syfte, kan man icke gå mera humant till väga. Det är klart, att en man, som varit i fängsligt förvar i främmande land, har en beklaglig ställning. Men jag vågar påstå, att det knappast varit svenska regeringen möjligt att ordna med Münzenbergs överförande till Tyskland på annat för honom fördelaktigare sätt än här skett.

Eftersom jag talat i detalj om Münzenbergs överförande, vill jag säga ifråga om Charbrow, att polisen köpte biljett för honom direkt till Newyork. Polisen hade från Washington fått telegram, att han var »väl känd av myndigheterna i Newyork», varefter amerikanska beskickningen i Stockholm utfärdat bevis om tillstånd för Charbrow att inkomma i Förenta Staterna. Däri stod ingenting om att han var utvisad. Han följdes av polis till Kongsvinger, där norsk polis mötte, som följde honom till Kristiania, där han sattes ombord å »Oscar II», som den 1 februari 1920 avgick till Newyork. I telegrammet från de norska polismyndigheterna stod ingenting annat än att han avsänts med »Oscar II», och det talades sålunda icke om, att han blivit utvisad.

Polisen har i intetdera fallet underrättat vederbörande land om utvisningen. Det är möjligt, att legationerna gjort det, men från polismyndigheternas sida har ingenting i detta avseende åtgjorts, och det kan ifrågasättas, om detta står alldeles i överensstämmelse med gällande föreskrifter.

Det nämndes här av interpellanten, att det skulle vara en skill-

nad på asylrätten, då den utövas i förhållande till vissa till landet inkomna utländska undersåtar och andra. Jag tror, att åtminstone i vad det gäller Kungl. Maj:ts regering ingen sådan skillnad existerar. Jag vill säga, att vi har här i landet för närvarande 400 finnar, vilka flytt hit efter att ha deltagit i röda upproret. Jag har här en lång förteckning på dessa personer, som gå fria, ehuru under bevakning, efter att ha erhållit tillståndsbok att här i riket vistas. Det finns bland dem personer med sådan hemsk meritlista, att man måste anse, att flera av dem äro av den moraliska beskaffenhet, att det innebär en viss fara att ha dem kvar inom svenskt område, men den omständigheten, att vi satt asylrätten så högt, har gjort, att de under dessa jämförelsevis hyggliga former få vistas inom Sveriges landamären. Jag tror sålunda, att jag har rätt att säga, att asylrätten, begränsad på sätt lagen stadgar, blivit väl tillgodosedd.

*Svar å
interpellation
(Forts.)*

§ 4.

Föredrogs var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till bankoutskottet propositionerna:

nr 62, angående pensionsförbättring åt f. d. kaptenen N. J. A. Helleday; och

nr 63, angående pensionsförbättring åt tygverkmästaren C. A. E. Ahlberg; samt

till statsutskottet propositionen, nr 64, angående uppskattning av rustnings- och roteringsbesvärens värde vid vissa truppförband under år 1920.

§ 5.

Herrar *Lübecks* och *Lindmans* på kammarens bord liggande motion, nr 320, som nu föredrogs, remitterades till statsutskottet.

§ 6.

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 5 §, 25 § 2 mom., 32 § 1 mom. samt 35 § i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av malt-drycker; och blev utskottets hemställan därvid av kammaren bifallen.

§ 7.

Vidare föredrogs vart för sig och lades till handlingarna första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

§ 8.

Härefter föredrogos vart för sig jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden; och

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av viss statens järnvägar tillhörig mark vid Tullinge hållplats m. m.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

§ 9.

*Angående
beredande åt
arrendatorer
m. fl. av ut-
sträckt rätt till
jakt och fiske
för husbehov.*

Till avgörande förelåg nu jordbruksutskottets utlåtande, nr 10, i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande åt vissa arrendatorer m. fl. av utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov samt om ändring i 6 § av lagen om rätt till jakt.

Jordbruksutskottet hade till behandling i ett sammanhang förehafvt två inom andra kammaren väckta, till utskottets förberedande behandling hänvisade motioner, nämligen

nr 192, av herr *Vennerström*, som hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i vad mån utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov skulle, utan skada för en rationell jakt- och fiskevård, kunna beredas arrendatorer, torpare och deras vederlikar i Norrland och Dalarna, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda; samt

nr 16, av herr *Molin* i Aspa, som föreslagit, att riksdagen ville besluta sådan ändring av lagen den 8 november 1912, § 6, vid byggningsbalkens 23 kap., att uttrycket i 1 mom. »dock må den innehavare av skogstorp eller odlingslägenhet sålunda medgivna jakträtt icke innefatta rätt till jakt å älg» utginge ur lagen, samt att 2 mom. i samma paragraf ändrades till: »Är eljest jord åt någon till brukande upplåten, nyttje brukaren den jakt, som till jorden hörer», vadan sålunda bestämmelsen: »Där ej annorlunda avtalats» skulle utgå.

Utskottet hemställde,

1) att riksdagen måtte, i anledning av förevarande motioner, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i vad mån utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov skulle, utan skada för en rationell jakt- och fiskevård, kunna beredas arrendatorer, torpare och deras vederlikar i Norrland och Dalarna, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda; och

2) att den av herr Molin i Aspa väckta motionen, i vad den icke kunde anses besvarad genom vad utskottet under 1) hemställt, ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

*Angående
beredande åt
arrendatorer
m. fl. av ut-
sträckt rätt till
jakt och fiske
för husbehov.*

Vid utlåtandet var emellertid fogad reservation av herrar greve *Wachtmeister* och *Scderholm*, som ansett, att utskottet bort hemställa om avslag å motionerna i anslutning till vad lagutskottet vid 1918 års lagtima riksdag i sitt utlåtande nr 19 föreslagit.

(Forts.)

Sedan utskottets hemställan blivit uppläst, yttrade:

Herr Lindman: Herr talman! Denna fråga behandlades här i kammaren även i fjol på grund av en motion av samma motionär, nämligen herr Vennehström. Nu har han så tillvida ändrat yrkandet i sin motion, att han låtit det sammanfalla med den hemställan, som jordbruksutskottet gjorde i fjol, så att det här endast skulle gälla Norrland och Dalarne. Jordbruksutskottet föreslår således en undantagslagstiftning för Norrland och Dalarne. Jag vill i förbigående endast säga, att dylika undantagslagstiftningar synes mig böra vara verkliga undantag och icke regel. Ty det är förenat med utomordentligt stora svårigheter att stifta olika lagar för olika landsändar. Jag ber att få fästa herrarnas uppmärksamhet på att jordbruksutskottet i år liksom i fjol talar om Norrlands ödevidder liksom om där skulle råda sådana förhållanden, att det gör precis detsamma, huru man förfar med jakt och fiske, då ingen är som bekymrar sig om saken och ingen tar vara på dessa näringsgrenar, då det sålunda är så utomordentligt särskilda förhållanden som skulle råda däruppe, att man mycket väl skulle kunna föranstalta en undantagslagstiftning för dessa landsändar, och jag vill då säga, att detta resonemang håller icke streck. Det finnes inom det vidsträckta begreppet Norrland och Dalarne oändligt många förhållanden som mycket mera likna mel-lersta Sveriges förhållanden än de urnorrländska förhållandena.

Jag ber, då jag ser att ordföranden i jordbruksutskottet, herr vice talmannen, lyssnar till min framställning, att få påpeka för honom, att, om man tar Norrlands längd i norr och söder, så är den lika lång som från Ystad till Umeå. Var god betänk, vilka olika förhållanden, som existera på ett sådant område som mellan Ystad och Umeå, och kom sedan och säg, att man kan tala om Norrland och Dalarne som ett enhetligt begrepp! Vill man ovillkorligen göra undantagslagar, så bör man göra det för de områden, där de verkligen böra gälla, och de skola således icke gälla för hela det stora området i fråga, utan endast för de och de särskilt utpekade områdena, och det blir således icke på sin plats att säga, att sådana lagar skola gälla för *hela* Norrland och Dalarne.

Men alldeles oberoende av detta har jag en bestämd motvilja mot sådana undantagslagar, som aldrig kunna bli rättvisa. Jag vill påpeka, att, vad man här i själva verket vill vinna, det vin-

Angående
beredande åt
arrendatorer
m. fl. av ut-
sträckt rätt till
jakt och fiske
för husbehov.

(Forts.)

ner man icke genom de åtgärder som här föreslås. Motionärerna utgå huvudsakligen från den uppfattningen, att jakt och fiske ofta äro för arrendatorerna behöfliga näringsfång. Jag tillät mig i debatten i fjol påpeka, att för de allra flesta arrendatorer, som hängiva sig åt jakt, leder detta snarare till fattigdom än till rikedom. Det är nämligen så, om man känner förhållandena i Norrland och Dalarne, att det ofta inträffar, att en arrendator, som t. ex. har ett arbete att utföra i skogen och som är begiven på jakt, ofta tager bössan med sig, och så mitt i arbetet får hunden upp en hare. Arrendatorn lämnar då arbetet ifrån sig för att kanske återkomma på kvällen, utan att ha fått något eller måhända efter att ha lyckats nedlägga den stackars haren. Jag vågar säga, att den haren i regel ställer sig mycket dyr, och jag upprepar vad jag sade i fjol, att, om den arrendatorn arbetade på den tiden, som han sprang på jakt, så skulle han ha större förtjänst och hans ekonomi skulle bli bättre tillgodosedd, än om han är ute och jagar. För övrigt: detta uppmuntrande av sådan jakt, som icke är vidare lönande, förleder dessa människor till att försumma vad de egentligen borde göra, nämligen sköta sitt jordbruk. Jag vågar säga, att det skulle vara oändligt mycket bättre, om herrarna kunde göra något för att åstadkomma ett bättre jordbruk, att få folk att lägga ned arbete på jorden, ty det skulle de må bättre utav och ha större nytta av.

Slutligen talar man om att detta skulle gälla i den mån som det kunde ske »utan skada för en rationell jakt- och fiskevård». Ja, jag frågar: tro herrarna, att, om man lämnar lös och fri jakten på detta sätt, det sedan skall bli möjligt att driva en rationell jakt- och fiskevård? Det finns dock i Norrlands s. k. ödesvidder personer, som lägga sig stor vinn om dessa marker, som vilja bemöda sig om att få skydd för jakt och fiske och äro angelägna om att befrämja en rationell jakt- och fiskevård. Vad tjänar det till efter tillkomsten av den bestämmelse som jordbruksutskottets majoritet vill införa, vad tjänar det till att sedan göra någonting, att vidtaga åtgärder t. ex. för fiske i en sjö, om det så kommer ett antal arrendatorer och fiskar på exempelvis detta skyddade område och förstör det man velat vinna för att främja fisket?

Jag skulle vidare vilja fråga herrarna uti jordbruksutskottet: Vad avse ni med denna älgfråga, med frågan om älgarna? Jag förstår uppriktigt sagt icke utskottsbetänkandet, det är väl för övrigt skrivet så, att meningen icke skall förstås. Men om man skriver till Konungen, så bör man väl ge direktiv för vad man menar. Utskottet säger: »Vad särskilt beträffar det av herr Molin framställda förslaget om medgivande för innehavare av skogstorp eller odlingslägenhet inom de sex nordligaste länen av rätt till jakt å älg på torpets eller lägenhetens ägor, så torde av den utredning, varom utskottet har för avsikt att här nedan framställa förslag, komma att framgå, huruvida ett dylikt medgi-

vande bör lämnas.» Jag frågar utskottsmajoriteten: vilja herrarna lämna fri älgjakten eller vilja ni skydda den? Är det verkligen herrarnas mening att låta arrendatorer och torpare och likställda öva fri älgjakt, då ha ni sannerligen begått någonting, som visar, att ni icke ha den allra ringaste känsla för det högvilt, som nu finnes så utomordentligt sparsamt och som så utomordentligt väl behöver skyddas. Men var goda om möjligt giv mig svar på min fråga, om det är utskottets mening att ge Kungl. Maj:t direktiv, att andra kammaren nu skulle vilja lämna fri jakten på detta vilt, nämligen älgen. Kan jag få svar på den frågan, bleve jag tacksam, och uteblir svaret, måste jag tolka det som att jordbruksutskottets majoritet anser, att utredningen också skall omfatta detta och sålunda mycket väl skall kunna komma att inbegripa att arrendatorn kommer att fritt förfoga över älgjakten.

Men så till sist vill jag säga, att här är ett ingrepp i den enskilda äganderätten, och det har icke utskottet beaktat tillräckligt. Det kan icke hjälpas, att det förhåller sig på det sättet. Nu tillstodder lagen, att den som arrenderar ut ett jordområde äger förbehålla sig rätt till jakt och fiske, med undantag för det fiske, som är bestämt i den norrländska arrendelagen. Nu förmenar utskottet, att denna rätt skall vara honom betagen, alltså skall han icke kunna få fritt förfoga själv över den jakt som erbjudes på hans egen mark. Det kallar jag för ett ingrepp i äganderätten, och om vi fullfölja denna sak, så komma vi naturligtvis sedermera även ut på andra områden, t. ex. beträffande lingonen, som vi talade om härom dagen, då det framhölls, att ägaren icke själv skulle få förfoga över dem, då han icke skulle äga rätt att hindra t. ex. en arrendator att plocka dem.

Än vidare, vad avser utskottet i detta fall? Är det meningen att jakt och fiske skall utsträckas till sådana icke utarrenderade jordområden, som ligga i samfällt bruk med de utarrenderade? Utskottsbetänkandet är även i detta avseende oklart; men i följd, då det var fråga om saken, låg ärendet så, att utskottet då avsåg att arrendatorn skulle medgivas rätt att utan vidare förfoga över jakt och fiske även på andra områden än dem han själv arrenderade. Är så fallet även nu, så blir det väl en ytterligare inskränkning i äganderätten. Jag skulle verkligen vilja vända mig till de ledamöter, som ha suttit i jordbruksutskottet, och fråga dem, om de verkligen rätt beaktat vad de här skrivit under, och om de inse, att detta innebär ett uppgivande av principen om äganderätten, som visserligen skulle gälla bara Norrland och Dalarne, d. v. s. denna landsända, där det finnes dessa »ödevidder», som utskottet talar om, och där man kan företaga åtskilliga åtgärder som man givetvis icke skulle vilja se genomförda på de egna markerna därnere i södra Sverige, men som där uppe tyckas vara tämligen likgiltiga. Men ha herrarna besinnat, att hela principen härmed är bruten, om en sådan bestämmelse kommer att antagas och i enlighet härmed, sådana inskränkningar göras i äganderätten för

*Angående
beredande åt
arrendatorer
m. fl. av ut-
sträckt rätt till
jakt och fiske
för husbehov.
(Forts.)*

*Angående
beredande åt
arrendatorer
m. fl. av ut-
sträckt rätt till
jakt och fiske
för husbehov.*

(Forts.)

Norrlands och Dalarnes vidkommande? Sedan ha ni det, som man säger, »som i en liten ask» även beträffande de övriga delarna av landet. Det är detta, som bör besinnas, innan man går in på att antaga en sådan lag som denna. Jag skulle vilja taga ett exempel. Om t. ex. en bonde har ett hemman och på det arrenderat ut en bit jord som finnes där, så skall den arrendatorn sålunda utan vidare vara berättigad icke blott att jaga och fiska på det område han arrenderar, utan sannolikt enligt utskottets mening även på den mark, som icke är utarrenderad till honom. Jag undrar, om vi verkligen äro färdiga på borgerligt håll att vara med om en sådan inskränkning i äganderätten, som här åsyftas.

Herr talman, jag ber att få yrka avslag på utskottets betänkande.

Herr vice talmannen *H a m i l t o n*: Herr talman! Jag ber att få fästa herr Lindmans uppmärksamhet på att utskottet föreslår en utredning, »huruvida och i vad mån utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov må, utan skada för en rationell jakt- och fiskevård, kunna beredas arrendatorer, torpare och deras vederlikar i Norrland och Dalarna». Jag är övertygad om att, när denna utredning kommer till stånd, även de synpunkter, som herr Lindman framhållit, komma till beaktande. Han förmenar, att man icke kan stifta olika lagar för Norrland och det övriga Sverige, ty förhållandena i vissa delar av Norrland äro ej annorlunda än i det övriga Sverige. I dessa norrlandska — jag vill icke kalla dem ödemarker — men dessa områden, som i varje fall äro mindre tätt bebyggda, finnes det en och annan torpare, en och annan småbrukare eller arrendator, och det är av stor betydelse för dem, att de, som ofta ha svårt att livnära sig, få tillfälle att utöka sitt livsmedelsförråd med ett och annat föremål från jaktmarker och framför allt från fiskevatten. Antagligen kommer ingen annan att beträda dessa marker eller intressera sig för dessa fiskevatten, och det synes hårt att förbjuda folk, som bo där uppe och leva i mycket små förhållanden, att skaffa sig större möjlighet att livnära sig.

Herr Lindman frågade också, om det vore utskottets mening att frigiva jakten på älg. Man kan ju ha olika uppfattning om älgjakten, men för en skåning åtminstone är älgen visserligen ett högdjur, men ett djur, som gör mycket stor skada. Kommer en älgflock in på en småtorpares åker, så förstöres skörden och således frukten av arbete som är nedlagt här under ett helt års tid. Skall man skydda älgen, så måste också staten ge ersättning för den skada älgen kan göra hos detta folk, och det är den synpunkten som har framkommit i utskottets betänkande.

Till sist vill jag fästa kammarens uppmärksamhet på att vad utskottet här föreslagit är fullkomligt detsamma som andra kammaren förklidat år antog, då denna fråga också blev fullt utdebatterad. Att den nu kommer igen är beroende på att första kammaren då avslog utskottets förslag.

Jag ber herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Lindman: Ja, herr talman, nu hör jag, att herr vice talmannen säger, att vid den utredning, som skall komma till stånd, mina synpunkter skola vinna beaktande. Ja, det vore verkligen synnerligen väl, om de kommo till beaktande, särskilt för äganderättsfrågan tror jag det vore av största betydelse. Men var det vice talmannens mening, att beträffande äganderätten de synpunkter, för vilka jag gjort mig till tolk, verkligen skulle vinna beaktande vid denna utredning? Jag tror ej, att det var herr vice talmannens mening. Herr vice talmannen tyckes ha en annan uppfattning av äganderätten i detta fall. Jag påpekade uttryckligen, att utredningen avser att utsträcka rätten till jakt och fiske, och det kan man icke göra utan att ingripa i äganderätten. Vi ha således, herr vice talmannen och jag, en alldeles olika uppfattning om äganderätten, detta vill jag endast konstatera.

*Angående
beredande åt
arrendatorer
m. fl. av ut-
sträckt rätt till
jakt och fiske
för hushövsbehov.*

(Forts.)

Sedan talade herr vice talmannen om att det är sant, att det råder mycket olika förhållanden i Norrland och Dalarna, men att vad utskottet sagt gäller åtminstone vissa delar av Norrland och Dalarna. Ja, men då borde väl utskottet sagt att undantagslagen bör gälla för vissa delar av Norrland och Dalarna och icke för hela Norrland och Dalarna. Jag vill säga, att det är ganska lättsinnigt gjort av en utskotts majoritet att bara gå fram på det sättet, utan att kanske en stor del av utskottets ledamöter har kännedom om förhållandena i Norrland och Dalarna, att en utredning här skall göras och att den skall omfatta Norrland och Dalarna. När utskottets ordförande strax efteråt säger, att naturligtvis är det mycket olika förhållanden i Norrland och Dalarna och att man kanske bara menar en viss del av Norrland och Dalarna, borde det icke kommit till uttryck i betänkandet?

Vidare vill jag fästa uppmärksamheten på, att vad fisket beträffar, är det så, att arrendatorer i Norrland och Dalarna genom den norrländska arrendelagen medgivits rätt till fiske i den mån, vill jag minnas det står i lagen, icke särskilda skyddsåtgärder äro vidtagna för fisket.

Slutligen vill jag nu konstatera, att jag fick svar av herr vice talmannen beträffande älgen. Herr vice talmannen säger, att man kan ha olika mening om nyttan och skadan av älg. Herr vice talmannen framhåller, att den kan göra en mycket stor skada. Ja, naturligtvis kan den göra skada, men här kommer verkligen fram ett förhållande, där man ser med skånska glasögon på norrländska förhållanden. Jag vågar säga, att herr vice talmannen nu ser så på denna sak. Ty älgen förekommer sannerligen icke i den omfattning i Norrland och Dalarna, att man kan få den övertygelsen att den gör någon stor skada. Det vore alldeles orimligt, jag upprepar det, orimligt — ja, jag vågar säga det, nästan ohyggligt, i fall den utredning man nu önskar åstadkomma skall omfatta lössläppandet av jakten på älg i Norrland och Dalarna. Kanske man skulle vilja gå så långt, att man sätter skottpengar på älg, i fall den gör så stor skada! Antingen vilja herrarna skydda älgen eller också utrota den, antingen gör den så stor skada, att den bör utrotas, eller också bör den skyddas. Alla

Angående
beredande åt
arrendatorer
m. fl. av ut-
sträckt rätt till
akt och fiske
för husbehov.
(Forts.)

rimliga synpunkter tala väl för, att man hädanefter som hittills bör göra allt vad man kan för att skydda detta storvilt, som finnes så utomordentligt sparsamt i våra bygder, särskilt i Norrland, och som är utsatt för så oändligt stor förföljelse av tjuvskyttnar, utan att det göres något för att främja jakten. Jag tycker det är rent orimligt, jag upprepar det, om utskottet vill komma till att Kungl. Maj:t bör låta sin utredning omfatta, huruvida icke denna utsträckning av jakten skall inbegripa även älgen.

Till sist kom herr vice talmannen med argumentet: Mina herrar, andra kammaren gjorde så här i fjol, och därför skall den göra så här i år också. Jag ber att få göra de allra bestämdaste erinringar mot att kammaren allenast av den anledningen i år fattar samma beslut som i fjol, och jag skulle vara mycket glad, om kammaren ville följa mig i det fallet.

Herr vice talmannen H a m i l t o n: Herr talman! Herr Lindman tycks icke ha någon vidare ljus syn på den sak som han försvarar, då han tydligen är rädd för att en utredning skall komma till stånd. Han förebrår utskottet, att det föreslagit, att utredningen skall omfatta hela Norrland. Ja, utredningen bör avse hela Norrland, men det är möjligt, att denna utredning kommer att visa, att i vissa delar av Norrland är olämpligt att genomföra det förslag som motionären framfört. Utredningen kan ju komma att visa, att i vissa delar av Norrland en rationell jaktvård kan bedrivas, och då bör denna icke tillspillogivas, medan däremot i andra delar av Norrland en rationell jaktvård icke kan förekomma, och då bör man ställa det så, att folket i dessa trakter, som har svårt förskaffa sig sina livs-förnödenheter, må kunna få några fördelar av jakten och fisket, som kanske annars ingen skulle få gagn av.

Herr Lindman framhåller också att man bör skydda älgen. Jag ber att få fästa uppmärksamheten på att, då älgen förekommer i Skåne, är man synnerligen rädd för densamma, då den förstör mycket mer än som gör den värd att skyddas som högdjur.

Det är sällan, mina herrar, som jag fått höra den förebräelsen, att jag icke sätter äganderätten högt. Jag tror, jag har visat, att jag vill, att äganderätten skall respekteras. Men man får i alla fall icke gå så långt ifråga om äganderätten, att man icke kan få utnyttja denna äganderätt i de fall, där den egentlige ägaren icke kan tillgodogöra sig den. Jag vågar påstå, att det finns en stor del ägor i vidsträckt delar av Norrland, ifråga om vilka ägaren icke kan begagna sig av sin rätt till jakt och fiske och beträffande vilka det sålunda vore mindre omfångsamt att hindra andra att komma i åtnjutande av de fördelar, som jakt och fiske där kunna erbjuda.

Herr L i n d m a n: Herr talman! Jag konstaterar, att herr vice talmannen nu verkligen alldeles tydligt och klart erkänt, att han ser på de norrländska förhållandena med skånska glasögon, ty han säger, att i Skåne är det så och så. Vet herr vice talmannen, huru det är i

Norrland och Dalarna? Det skulle vara av ett visst intresse att erfaras det. Det är icke på det sättet i Norrland och Dalarna, där tror jag icke det finns någon, som icke anser att älgen bör skyddas snarare än att vara utsatt för den förföljelse som nu förekommer.

Och beträffande äganderätten så är det klart, att vice talmannen vill ställa sig som försvarare av äganderätten men likväl naturligtvis kommer på glid beträffande äganderätten, ty herr vice talmannen vill säga, att naturligtvis får man betrakta denna rätt endast till en viss grad. Och här är det ett tydligt och klart ingrepp i äganderätten, som herr vice talmannen vill vara med om att göra.

Slutligen ber jag, herr talman, att få säga, att, då jag i mitt första anförande slutade med att yrka avslag å utskottets hemställan, så ber jag att så tillvida få återtaga detta yrkande, att jag ber att det får gälla endast beträffande punkt 1.

Herr vice talmannen *H a m i l t o n*: Jag ber att få svara herr Lindman en gång till. Jag framhöll, att, då älgen kommer till nybyggarna på områden där nybyggarna gjort sig besvär med att odla och där en vacker skörd växer, så kunna älgarna förstöra hela denna skörd. Jag känner visserligen ej så noga till Norrland, men jag har fäst mig vid vad norrlänningar själva därvidlag haft att säga, och kanske norrlänningarna böra ha reda på dessa förhållanden vida bättre än herr Lindman.

Ja, herr Lindman var inne på äganderätten igen och framhöll, att jag befunno mig på glid. Nej, herr Lindman, jag är icke på glid därvidlag, men man bör icke gå till den överdrift ifråga om äganderätten, att man missunnar folk rättigheter, som man icke själv i ringaste mån kan begagna till sin egen fördel.

Efter härmed slutad överläggning gav herr talmannen till en början propositioner beträffande *mom. 1*), nämligen först på bifall till utskottets hemställan i detta moment samt vidare på avslag därå; och blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Vid härefter av herr talmannen given proposition beträffande *mom. 2*) biföll kammaren jämväl utskottets däri gjorda hemställan.

§ 10.

Härpå föredrogs konstitutionsutskottets utlåtande, nr 2, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalsyttrelse i Stockholm den 23 maj 1862, dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 3 i lagen angående folkskolväsendet i Stockholm den 15 maj 1903; och biföll kammaren vad utskottet i nämnda utlåtande hemställt.

§ 11.

Herr statsrådet *Holmquist* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition.

Angående
beredande åt
arrendatorer
m. fl. av ut-
sträckt rätt till
jakt och fiske
för husbehov.
(Forts.)

nr 70, angående godkännande av ett mellan järnvägsstyrelsen och Mjölby municipalsamhälle ingånget bytesavtal i fråga om vissa områden vid Mjölby järnvägsstation.

Denna proposition bordlades på begäran.

§ 12.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtande, nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad organisation av statsdepartementen jämte i ämnet väckta motioner;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning och förslag till lag rörande skyldighet för den, som upplåter eller använder jord för annat ändamål än jordbruk, att sörja för kompensation i nyodlingar; och

nr 6, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående kommunernas frigörande från fjärdingsmansbestyret; samt

andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, angående medgivande att för vadhållning vid hästtävlingar använda s. k. totalisator.

§ 13.

Justerades protokollsutdrag.

§ 14.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Hedin</i>		under 12 dagar fr. o. m. den 12 febr.,
» <i>Johanson</i> i Gäre	» 10	» » » 12 »
» <i>Pettersson</i> i Södertälje	» 5	» » » 12 »
» <i>Andersson</i> i Milsmaden	» 10	» » » 12 »
» <i>Bergström</i> i Bäckland	» 14	» » » 13 »
» <i>Jönsson</i> i Fridhill	» 7	» » » 12 »
» <i>Svedberg</i>	» 8	» » » 14 » och
* <i>Pehrsson</i> i Bramstorp	» 10	» » » 12 »

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2,15 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Fredagen den 13 februari.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 6 innevarande februari.

§ 2.

Herr statsrådet *Thorsson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 75, angående ökning av riksbankens sedelutgivningsrätt;

nr 73, med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873; och

nr 72, med förslag till lag om ersättning i vissa fall av allmänna medel till polisman för skada å kläder.

Dessa propositioner blevo på begäran bordlagda.

§ 3.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till bankoutsrottet propositionen, nr 65, med förslag till lag innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst;

till statsutskottet propositionen, nr 66, angående anslag för understöd i vissa fall åt genom tobaksmonopolets införande nödlidande personer; och

till jordbruksutskottet propositionen, nr 70, angående godkännande av ett mellan järnvägsstyrelsen och Mjölby municipalsamhälle ingånget bytesavtal i fråga om vissa områden vid Mjölby järnvägsstation.

§ 4.

Vidare föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtande nr 18, andra lagutskottets utlåtanden nr 5 och 6 samt andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 1.

§ 5.

Efter hemställan av herr talmannen, som förmälde sig hava om tiden för valen samrått med första kammarens talman, beslöt kammaren att lördagen den 21 innevarande februari företaga val av dels tjugufyra valmän att, gemensamt med ett lika antal valmän från första kammaren, utse riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare samt riksdagens militieombudsman och hans efterträdare, dels ock sex suppleanter för dessa valmän.

§ 6.

Herr *Johanson* i Huskvarna avlämnade en av honom *m. fl.* undertecknad motion i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 49, angående fortsatt tillämpning av gällande telegram- och telefonavgifter.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 321, blev på begäran bordlagd.

§ 7.

Anmäldes och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 16, till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862, dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 3 i lagen angående folkskoleväsendet i Stockholm den 15 maj 1903.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckt motion om åvägabringande av utredning och förslag angående rätt för enskild person att på annan tillhöriga mossar verkställa odling m. m.; och

nr 4, i anledning av väckt motion om ändring i 27 § 3 mom. i lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 11, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utarrendering direkt, utan arrendatorn å huvudgår-

den säsom mellanhand, av torp å kronodomäner och prästernas löne-
boställen;

nr 12, i anledning av väckta motioner angående skrivelse till
Kungl. Maj:t med begäran om utredning och förslag beträffande vissa
ändringar i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på lan-
det;

nr 13, i anledning av väckt motion angående ändring i visst syfte
av lagen om väghållningsbesvärets utgörande på landet;

nr 14, i anledning av väckt motion om ändring i 52 § lagen an-
gående väghållningsbesvärets utgörande på landet; och

nr 15, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 52 §
i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

herr <i>Zander</i>	under	5	dagar fr. o. m. den	13	febr.,	
» <i>Alvin</i>	»	4	»	»	» 14	»
» <i>Månsson i Erlandsro</i>	»	8	»	»	» 14	»
» <i>Jansson i Edsbäcken</i>	»	3	»	»	» 14	»
» <i>Molin i Dombäcksmark</i>	»	14	»	»	» 16	»
» <i>Sommelius</i>	»	14	»	»	» 17	»
» <i>Bergman</i>	»	14	»	»	» 16	»
» <i>Svensson i Långelanda</i>	»	10	»	»	» 16	»
» <i>Moberger</i>	»	2	»	»	» 13	»
» <i>Bengtsson i Norup</i>	»	4	»	»	» 13	»
» <i>Hederstierna</i>	»	5	»	»	» 14	»
» <i>Wikström</i>	»	5	»	»	» 16	»
» <i>Nilsson i Bonarp</i>	»	5	»	»	» 14	» och
» <i>vice talmannen</i>	»	2	»	»	» 16	»

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,16 e. m.

In fidem
Per Cronvall.